

רשימות חוברת קה

בס"ד.

פתח דבר

לקראת ש"ק פרשת דברים, שבת חזון, ש"מראים לכאו"א המקדש דלעתיד", הננו מוציאים לאור מאוצר רשימותיו של כ"ק אדמו"ר זי"ע שרשם לעצמו — התחלת הרשימה דב' ניסן תרצ"ז, פאריז, בענין "המשכן וחנוכת המשכן" (המשך הרשימה יצא-לאור — בעזה"י — במשך השבועות דנחמתא הבאים).

לתועלת הלומדים, למען ירוץ בו הקורא, הנה, לאחר העתקת הרשימה בלשון אדמו"ר בעצמו בכתי"ק, בא גם פיענוח ותיבות-קישור המשולבים בין דברי הרב, וכן ציוני מראי מקומות הבאים בשוה"ג, שנערכו ע"י המו"ל, בדרך אפשר ועל אחריותם בלבד, ובפרט שעמקו וכו' דברי רבינו, כנודע.

כן צויין בשוה"ג למכתב-מענה של כ"ק הרה"ג והרה"ח כו' המקובל מהור"ר לוי יצחק ז"ל שניאורסאהן (אביו של כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו), מיום ז' אייר תרצ"ז (נדפס בלקוטי לוי"צ אגרות-קודש ע' שפח ואילך) — כמה הערות על הענינים שברשימה זו, שכנראה שלחה לאביו בשעתו.

מערכת „אוצר החסידים“

עש"ק פ' דברים, שבת חזון, ה'תשנ"ז
ברוקלין, נ.י.

ב' ניסן, צ"ז פאריז.

ביום הב' הקריב וגו'. המשכן וחנוכת המשכן.

הנה המשכן הוא לתכלית מש"נ ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם. שע"י יהי' השראת א' בתוך כאו"א מישראל. שע"י הכרובים הי' הגילוי במשכן ונתפשט בכל מחנה ישראל סביב (סש"ב נא). והנה גם עתה נמצא כ"ז אלא שהוא ברוחניות בנפש האדם לקו"ת נשא ס"ב. שכ"א בכל הנהגותיו צריך לידע וליזכור שהוא היכל ד', ובקרוב קדוש. ונפה"א שבו היא חלק א' ממעל ממש בנים אתם וגו' וכמו שהבן נמשך וכו' כך כביכול כו' נר"ן קשורות ומיוחדות וכו' וכמ"ש בסש"ב פ"ב.

והנה מחנה ישראל הי' ג"פ (עירובין נה: ועוד) — כנגד כל"י — או י"ב מילין (סוטה לד:) — י"ב שבטים — ולהראות שאין פרוד וכ"א כלול מכל השאר הי' ג"פ על ג"פ (עירובין נה:) וכמו שע"פ פשוט התחתנו זב"ז וכו'.

והנה בג"פ על ג"פ יש תקע"ו מיליון אמות מרובעות (מיל = אלפים אמה. יומא סז. עיי"ש ברש"י) וכיון שגברא באמתא יתיב (סוכה ז:) והוא אמה מרובעת [תוד"ה אמה פסחים קט:] וכדמוכח משיעורא דמקוה מים שכל גופו וכו' אמה על אמה (פסחים שם וש"נ) ומשיעור סוכה שהוא ז"ט על ז"ט (עיי"ן סוכה טז. ובפוסקים) ששלחנו טפח (ירוש' סוכה פ"ב ה"ח) וגברא באמתא יתיב (פ"מ שם) [ואף דבסוכה אמרינן רק ראשו ורובו הוא ו"ט ולא כולו הוא, לכאורה, מפני כשהוא יושב רגליו מחוץ להו"ט משא"כ בעמידה וכמו בטבילתו במקוה (תוד"ה עין יומא לא.) הנה כולו באמה מרובעת] ומשיעור כוך שרומו ז"ט — כדי שישאר בארון פותח טפח — ורחבו ו"ט (ב"ב ק: ושם) ואף דפשיטא דאינו דומה שעור מפני האדם לאחוריו ממדתו מימין לשמאל, מ"מ אוקמוה רבנן אאמה על אמה (ויש להעיר מתוד"ה אמה — יומא לא. — כיון דאפיקתי' מג' אמות אוקמא אד'. וגם כאן י"ל כן דאף שאינה אמה שלימה בכ"ז אוקמוה אאמה. ומש"כ בפ"מ שם הטעם מפני שפעמים יושב כך ולפעמים יושב כך תמוה דא"כ הול"ל אמה על אמה בעגול ולא ברבוע. ועוד דאף דפעמים יושב כך ופעמים כך הנה השולחן הוא תמיד לפניו. וא"כ — אם למשל מפניו לאחוריו הוא ה"ט הנה בו"ט על ו"ט סגי כיון ששלחנו טפח נוסף רק על הה"ט. ופשוט. או י"ל דאם

יניח זרועותיו לפניו יהי גם מפניו לאחוריו אמה (ויעוין תוס' הנ"ל פסחים קט:)) וכיון שהיו ס"ר נמצא לכ"א תתק"ס א' מרובעות. ושעורו עצמו הוא רק א' אחת.

וי"ל דהנה בשעורי הבטולים מצינו רוב (מה"ת. יבש ביבש מין במינו גם מדרבנן) ט"ז (תרומות פ"י מ"ח דעת ר' יוסי. ויעוין בעיקר תוי"ט וב"ח טיו"ד ס"ק בשם הרש"ל) ס (לח בלח. או מין שלא במינו) ק' (תרומה חלה בכורים ותרומ"מ ערלה ב' א') ר (ערלה וכלה"כ ערלה שם) ותתק"ס (תרומות י"ח דעת ת"ק) — בירוש' שם נזכר גם אלף אבל יעוין בר"ש שאלף לאו דוקא — [תניא פ"י "ביטולו במעוטו בס' עד"מ או באלף ורובה" וצע"ק. וי"ל מחגיגה טז. אות הוא ברבבה וכו'] וברי' אפי' בשעור היותר גדול לא בטיל. וזהו שנרמז שכ"א מישראל הוא ברי' ולכן אף שהי' על האמה שלו תתק"ס אמות בכ"ז לא בטיל.

והנה פעולת האדם בעולם הוא ע"י הג' לבושיין מחדו"מ. ובעומק יותר נפה"א מתלבשת בנפה"ב. הנפש בגוף וכמשל דחגר וסומא (סנה' צא:;) וגם ברוחניות נצרך ללבושים וכמ"ש סש"ב (ספ"ב) ולכן השיעור דאמה הוא ביחד עם לבושייו דוקא (תוד"ה ורחבן ב"ב קא.).

וי"ל דרצוי הק' לישראל שאז צוה על סדור המחנה בדגלים שהוא בדוגמת מלה"ש (במד"ר פ"ב) כ"ז נעשה ע"י תפלת משה בה"ס בהימי רצון דמ' ימים האחרונים דמר"ח אלול עד יוהכ"פ. כי האמצעים היו ככעס וכמש"נ ואנכי וגו' כימים הראשונים (דברים י' ו' ושם רש"י יל"ש תוד"ה כדי ב"ק פב.), דלמחרת יוהכ"פ התחילו בעשית המשכן (רש"י ורמב"ן ר"פ ויקהל. סה"ד [בעה"ט לו' ו', לכאורה דלא כש"ס שבת צו: ואף לר"ח דל"ג לה הוא כירוש' ריש שבת. וכ"ה ביד. ואולי תלוי בפלוגתא מתי ניתנה תורה. או אפ"ל דחשבון בעה"ט אינו הכרח ולכן יליף בש"ס באופן אחר. אבל לאחר דגמרינן, וקי"ל כרבנן (עי' בסה"ד) לענין מ"ת וגם ידעינן דמעולם לא עברוה לאלול, א"כ יוהכ"פ הי' יום ג'. והא דבתוד"ה כדי (ב"ק פב.) שהי' יום ב' הוא לדעת ר' יוסי. ובמ' יום ולילה הם תתק"ס שעות (וכ"ה ג"כ שעור מקוה תתק"ס לוג. נזכר מג"ע ויחי) שבכל שעה הוא צרוף חדש המשכה חדשה (סש"ב מא').

וצ"ע ליישב החשבון לתוס' ב"ק הנ"ל שהיו מ' יום חסר לילה, אלא שבקרא הל' מ' יום ומ' לילה (?).

ב' ניסן, תרצ"ז פאריז.

ביום השני הקריב וגו' — המשכן וחנוכת המשכן.

א. הנה המשכן הוא לתכלית מש"נ: "ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם", שעל ידו יהי' השראת אלקות בתוך כאו"א מישראל, שע"י הכרובים³ הי' הגילוי דאלקות במשכן, ומהמשכן נתפשט גילוי אלקות בכל מחנה ישראל סביב (סש"ב פנ"א⁴).

והנה, גם עתה (בזמן שאין ביהמ"ק קיים) נמצא כל זה, אלא שהוא ברוחניות בנפש האדם (לקו"ת ד"ה נשא ס"ב⁵), שכל אחד מישראל, בכל הנהגותיו, צריך לידע וליזכור שהוא היכל ד'⁶, ובקרבך קדוש⁷, ונפש האלקית שבו היא חלק⁸ אלקה ממעל ממש, בניס⁹ אתם וגו', וכמו שהבן נמשך ממוח האב וכו' כך כביכול נשמת כל איש ישראל נמשכה ממחשבתו וחכמתו ית' כו' נפש רוח נשמה של כל בני"י קשורות ומיוחדות במוח העליון שהיא חכמה עילאה וכו', וכמ"ש בסש"ב פ"ב.

(1) נשא ז, יח (ולהעיר מפרש"י שם: "נתנאל בן צוער השיאן עצה זו" — "להתנדב קרבנות הללו" לחנוכת המשכן. וראה לקמן בהמשך הרשימה).
(2) תרומה כה, ח.

(3) כמ"ש (תרומה כה, כב) "ונועדתי לך שם ודברתי אתך מעל הכפורת מבין שני הכרובים גו'". — וראה לקמן שענין הכרובים מורה על היחוד דהקב"ה וישראל.

(4) ושם: "להבין קצת ענין השראת השכינה שהיתה שורה בבית ק"ק .. כמו שנשמת האדם היא ממלאה כל רמ"ח אברי הגוף .. ואעפ"כ עיקר משכנה והשראתה היא במוחו ומהמוח מתפשטת לכל האברים וכו'". ובהמשך הענין (פנ"ב): "ככה ממש עד"מ עיקר גילוי כללות המשכת החיות להחיות העולמות והברואים שבהם הוא מלוכב ונכלל ברצונו וחכמתו ובינתו ודעתו ית' הנק' בשם מוחין .. ומקור זה הוא הנקרא .. שכינה מלשון ושכנתי בתוכם .. וממקור זה נמשך לכל א' האור וחיות פרטי הראוי לו ושוכן ומתלבש בתוכם להחיותם ולכן נקרא אם הבנים עד"מ וכנסת ישראל .. וזהו היכל ק"ק שבכל עולם ועולם וכו'".

(5) ושם (כ, ב) — לענין נסיעת המשכן: "וכמ"כ הוא גם עכשיו ברוחניות בבחי' נפש, כי יש בחי' משכן בפרט בכל אחד ואחד, וכל פרטי הענינים שבו הכל יש בנפש האדם, דהנה כתיב ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם, וארז"ל בתוכו לא נאמר אלא בתוכם, לפי שכאו"א מישראל צריך לעשות בחי' משכן בנפשו וכו'".

(6) ע"פ לשון הכתוב ירמ' ז, ד: "היכל ה' המה". וראה תו"א ס"פ וישב. לקו"ת ר"פ פקודי.

(7) הושע יא, ט.

(8) איוב לא, ב.

(9) פ' ראה יד, א.

ב. והנה, מחנה ישראל הי' ג' פרסה (עירובין נה, ב. ועוד) — כנגד ג' הסוגים שבכ"י: כהנים לויים ישראלים, או י"ב מילין¹⁰ (סוטה לד, א) — כנגד י"ב שבטים¹¹. ולהראות שאין פירוד ביניהם, וכל אחד כלול מכל השאר — הי' מחנה ישראל ג' פרסה על ג' פרסה (עירובין נה, ב¹²), וכמו שע"פ פשוט התחתנו ג' הסוגים דכהנים לויים וישראלים וי"ב השבטים זה בזה וכו'.

והנה, בג' פרסה על ג' פרסה (שהם י"ב מיל על י"ב מיל) יש תקע"ו מיליון אמות מרובעות (כי: מיל = אלפים אמה (יומא סז, א עיי"ש ברש"י¹³), וי"ב מיל הם 24.000 אמה, וכשתכפילים — 24.000 אמה על 24.000 אמה — יעלה החשבון 576.000.000 אמות מרובעות). וכיון ש"גברא באמתא יתיב" (סוכה ז, ב), והוא אמה מרובעת (אמה על אמה),

[כי, "אדם מחזיק .. אמה באמה" (תוד"ה אמה — פסחים קט, ב), וכדמוכח משיעורא דמקוה — שצ"ל "מים שכל גופו עולה בהם וכו' אמה על אמה כו" (פסחים שם וש"נ),

ומשיעור סוכה — שהוא ז' טפחים על ז' טפחים (עיינן סוכה טז, א ובפוסקים¹⁴), לפי ששלחנו טפח (ירושלמי סוכה פ"ב ה"ח), וגברא באמתא (ו' טפחים) יתיב (פ"מ שם),

10 כי, פרסה היא ד' מילין.

11 ראה לקוטי לוי"צ אגרות-קודש (מכתב-מענה על רשימה זו) ע' שצט: "בענין מחנה ישראל שהי' ג' פרסי לנגד הג' אבות, וי"ב מיל לנגד הי"ב שבטים, י"ל וכו'", עיי"ש בארוכה.

12 ועד"ז בסוטה שם: י"ב מילין על י"ב מילין.

13 ושם: "תשעים ריס היו מירושלים ועד צוק .. שבעה ומחצה ריס לכל מיל, הרי לתשעים ריס י"ב מיל. והם י"א מסעות. מירושלים לסוכה הראשונה מסע אחד, ומסוכה לסוכה עד י' סוכות ט' מסעות .. ומסוכה אחרונה לצוק מסע אחד, הרי לכל מסע ומסע מיל, חוץ מאחד מהן שיש בו ב' מילין, היינו דקתני ומלווין אותו מסוכה לסוכה, שהמיל הוא תחום שבת, חוץ מאחרון שהוא רחוק ב' מילין, ומלוויהו מיל ועומד מרחוק ורואה את מעשיו". וממשיך שם: "והחשבון הזה אינו שוה לחשבון שיסד רבי אלעזר קליר ובשלושים קנים הוא קצב הריס, אותו חשבון אינו עולה לאלפים אמה המיל. אבל בברייתא דהאזינו בספרי .. לעתיד לבוא רוחב גבול כל שבט ושבט שבעים וחמשה מיל .. והם כ"ה אלף קנים שבספר יחזקאל .. כל קנה ו' אמות, הרי ק"נ אלף אמה, תן לכל אלפים אמה מיל, הרי ע"ה מיל".

14 בסוכה שם (ובפרש"י): "החוטט בגדיש (לעשות לו סוכה, אינה סוכה), אמר רב הונא לא שנו אלא שאין שם חלל טפח (גובה) במשך (אורך ורוחב) שבעה (טפחים, כשיעור סוכה), אבל יש שם חלל טפח במשך שבעה הרי זה סוכה". וכן פסק הרמב"ם בהל' סוכה פ"ה ה"ט. ובטושו"ע או"ח סתרל"ה. — וראה גם רמב"ם ריש הל' סוכה (שו"ע שם רסתרל"ד): "רחבה אין פחות משבעה טפחים על שבעה טפחים", ובנו"כ שם.

וְאֵף דְּבִסוּכָה אִמְרִינֵן דְּרַק רֵאשׁוּ וְרוּבוּ הוּא ו' טַפְחִים, וְלֹא כוּלוּ — הוּא, לְכֹאֲרֵה, מִפְּנֵי שֶׁכֶּשֶׁהוּא יוֹשֵׁב, אֲזִי רִגְלֵי מִחוּץ לְהו' טַפְחִים, מִשָּׂא"כ בְּעֵמִידָה, וְכִמוּ בְּטִבְלֵתוֹ בְּמִקְוֵה (תוּד"ה עֵין — יוֹמָא לֹא, א"ס), הֵנָּה כוּלוּ (לֹא רַק רֵאשׁוּ וְרוּבוּ) נִכְנַס בְּאִמָּה מְרוּבַעַת], וּמְשִׁיעוֹר כּוֹךְ — שְׂרוּמוּ ז' טַפְחִים, ו' טַפְחִים לְצוֹרֵךְ הַמַּת, וְעוֹד טַפַּח כְּדֵי שִׁישָׂאֵר בְּאַרְוֹן פּוֹתַח טַפַּח, וְרַחְבוּ ו' טַפְחִים (ב"ב ק, ב וּשְׁמ"ס¹⁵).

וְאֵף דְּפִשְׂטָא דַּאיִנוּ דוּמָה שִׁיעוֹר מִפְּנֵי הָאָדָם לְאַחֲרוֹרֵי מִמְדַּתּוּ מִימִין לְשִׂמְאַל (הֵיִינוּ, שֶׁהִשְׁעוֹר מִפְּנֵי הָאָדָם לְאַחֲרוֹרֵי הוּא פְּחוֹת מִמְדַּתּוּ מִימִין לְשִׂמְאַל, וּבְמִילָא ה"ז פְּחוֹת מֵאִמָּה), מ"מ, אֻקְמוּה רַבְּנָן אִמָּה עַל אִמָּה.

(וַיֵּשׁ לְהַעִיר מִתּוֹד"ה אִמָּה — יוֹמָא לֹא, א (לְעֵנִין גּוֹבְהוּ שֶׁל אָדָם), ש"אֵין לּוֹמֵר דְּגוֹבְהוּ שֶׁל אָדָם מִרֵּאשׁוּ עַד רִגְלֵי אֵינוּ אִלָּא שֶׁלֹּשׁ אֲמוֹת .. אִלָּא י"ל דְּעַד כְּתִיפּוֹ הוּא שֶׁלֹּשׁ אֲמוֹת, וְאֵע"פ שֶׁאֵין צוֹאֲרוּ וְרֵאשׁוּ מִחֲזִיק אִמָּה, כִּיּוֹן דְּאַפִּיקְתִּי מִשֶּׁלֹּשׁ אֲמוֹת אֻקְמָא אַרְבַּע אֲמוֹת". וְגַם כֹּאֵן יֵשׁ לּוֹמֵר כֵּן — דֹּאֵף שֶׁמִּפְּנֵי הָאָדָם לְאַחֲרוֹרֵי אֵינָה אִמָּה שְׁלִימָה, בְּכֹל זֹאת אֻקְמוּה אִמָּה).

וּמִש"כ בְּפ"מ שֶׁם שֶׁהִטְעַם לְשִׁיעוֹר "שְׁבַעַת טַפְחִים (ד"גִּבְרָא בְּאִמְתָּא יִתִּיב, וְעַם כְּדֵי שׁוֹלְחָנוּ, שְׁבַעַת טַפְחִים") בֵּין בְּאוֹרֵךְ וּבֵין בְּרוּחֵב" (אֵף שֶׁמִּפְּנֵי הָאָדָם לְאַחֲרוֹרֵי הוּא פְּחוֹת מִמְדַּתּוּ מִימִין לְשִׂמְאַל, פְּחוֹת מֵאִמָּה) הוּא מִפְּנֵי שֶׁפְּעֻמִּים יוֹשֵׁב כֵּךְ וּלְפַעֲמִים יוֹשֵׁב כֵּךְ — תְּמוּהָ: דֹּא"כ, הוּהוּ לִי לְמִימַר אִמָּה עַל אִמָּה בְּעִיגוּל וְלֹא בְּרִיבּוּעַ. וְעוֹד, דֹּאֵף דְּפַעֲמִים יוֹשֵׁב כֵּךְ וּפְעֻמִּים כֵּךְ, הֵנָּה כְּשֶׁמִּחְשָׁבִים שִׁיעוֹר הָאָדָם עִם שׁוֹלְחָנוּ, צְרִיךְ לְחַשֵּׁב הַשִּׁיעוֹר שֶׁמִּפְּנֵי לְאַחֲרוֹרֵי דוּקָא, כִּיּוֹן שֶׁהַשׁוֹלְחָן הוּא תְּמִיד לְפָנָיו. וְא"כ — אִם לְמִשָּׁל מִפְּנֵי לְאַחֲרוֹרֵי הוּא ה' טַפְחִים, הֵנָּה בּו' טַפְחִים עַל ו' טַפְחִים סָגִי, כִּיּוֹן שֶׁשֶׁלְּחָנוּ טַפַּח נּוֹסֵף רַק עַל הַה' טַפְחִים. וּפְשׁוּט].

15) וְשֶׁם: "עֵין עֵיטִם גְּבוּהָ מִקְרַקַּע הָעוֹזֵרָה כ"ג אֲמוֹת, תִּימָה לִי וּמְנַלֵּן דְּבֵית הַטְּבִילָה הֵיחָה גְּבוּהָה שֶׁלֹּשׁ אֲמוֹת, דִּילְמָא לֹא הֵיחָה גְּבוּהָה אִלָּא אִמָּה וְאוֹרְכָה שֶׁלֹּשׁ אֲמוֹת וְהַכְּהֵן הִי מְשַׁכִּיב עֲצָמוּ בְּתוֹכוֹ .. וַיֵּשׁ לּוֹמֵר מִסְתַּמָּא כֹּל מָה שֶׁהִיוּ יְכוּלִין לְהַקְלֵל עֲלָיו מִשׁוּם חוֹלְשָׁא דְכַהֵן גְּדוּל הִיוּ עוֹשִׂין, וְדִרְךְ עֵמִידָה הִי טוֹבֵל, כִּי זֶה נִקְל לּוּ יוֹתֵר לְעִשׂוֹת".

16) וְשֶׁם (וּבְפִרְשׁוֹב"ס): "כּוּכִין .. רוּמָן שְׁבַע (לְהַכְנִיס הָאֲרוֹן בְּרִיּוֹחַ וְגַם לְהִיּוֹת אוֹיֵר טַפַּח בֵּין הַקְרַקַּע (תְּקֵרַת הַכּוֹךְ — תּוֹיּוֹ"ט) לְאֲרוֹן שֶׁלֹּא לְטַמָּא הָעוֹבְרִים עַל גְּבֵי הַמְעֵרָה) וְרַחְבֵּן שֶׁשָּׁה".

או יש לומר, דאם יניח זרועותיו לפניו, יהי' גם מפניו לאחוריו
אמה (ויעויין תוס' הנ"ל פסחים קט, ב¹⁷).

וכיון שהיו ס' ריבוא בני' במחנה ששיעורו תקע"ו מיליון אמות
מרובעות, נמצא שיש לכל אחד מישראל תתק"ס אמות מרובעות,
ושיעורו עצמו הוא רק אמה אחת.

ג. ויש לומר הרמז שבדבר:

דהנה בשעורי הביטולים מצינו כמה אופנים:

ביטול ברוב (מן התורה. ויבש ביבש מין במינו — בטל ברוב
גם מדרבנן¹⁸),

ט"ז (תרומות פ"י מ"ח¹⁹ — דעת ר' יוסי²⁰. ויעוין בעיקר
תוי"ט וב"ח טור יו"ד ס"ק בשם הרש"ל²¹),

ס' (לח בלח. או מין שלא במינו²²),

ק' (תרומה חלה בכורים ותרומת מעשר — ערלה פ"ב מ"א²³),

ר' (ערלה וכלאי הכרם — ערלה שם²⁴),

ותתק"ס (תרומות פ"י מ"ח¹⁹ — דעת ת"ק²⁵).

17) ושם: "בשמעתא דכוכין משמע דכוך מחזיק אמה עם דופני הארוך, אלמא גוף האדם
אין מחזיק אמה, ובמקוה דבעינן אמה, כדי שיכנס בריוח עם זרועותיו דאין נדבקין בגופו".
— אלא ששם הוא לענין מדת האדם מימין לשמאל. ומזה מובן גם בנדו"ד, שאם יניח זרועותיו
מלפניו, ניתוסף בהשיעור שמפניו לאחוריו להיות אמה.

18) ראה אנציק' תלמודית ערך בטול ברוב בתחלתו. וש"נ.

19) ראה לקוטי לוי"צ הנ"ל ע' שצו: "ואגב שהבאת במכתבך את המשנה דתרומות פ"י
מ"ח, אעוררך על הג' דעות דהתם. שמלבד זה שת"ק ס"ל תתק"ס ור"י קצ"ב ור' יוסי ט"ז,
הנה עוד זאת וכו'", עיי"ש בארוכה.

20) "דג טמא שכבשו עם דג טהור .. רבי יוסי אומר אחד מששה עשר בו" (דבטל בששה
עשר — רע"ב).

21) ושם: "הטעם, מדתנא קמא בעי תתק"ס (כדלקמן הערה 25) והוא ט"ז פעם ס', אלמא
שיעור ט"ז הי' מצוי בשיעורי החכמים לחומרא, והוא הדין לקולא. רש"ל" (עיקר תוי"ט).
"י"א דברי' בטלה בתתק"ס .. וכתב מהרש"ל שטעם זה הוא מפני שמספר זה עולה י"ו פעמים
ס', מספר י"ו הוא שעור לבטל בו, כדאיתא במתני' דתרומות ציר טמא בטל עד י"ו, ומספר
ס' ילפינן מזרוע בשלה, ולפיכך כשנצרך כל המספר דמבטלין בו ביחד י"ו פעמים ס', מבטלין
בו אף הבריי" (ב"ח שם).

22) ראה אנציק' תלמודית ערך בטול בששים בתחלתו. וש"נ.

23) ושם: "התרומה ותרומת מעשר של דמאי החלה והביכורים עולים באחד ומאה" (אם
נפלה סאה אחת מאלו במאה סאין של חולין, בטלה, ומותרים לזרים — רע"ב).

24) ושם: "הערלה וכלאי הכרם עולים באחד ומאתים".

25) ושם: "דג טמא שכבשו עם דג טהור, כל גרב שהוא מחזיק סאתים, אם יש בו משקל
עשרה זוז ביהודה שהם חמשה סלעים בגליל דג טמא, צירו אסור" (שנמצא ציר של דג טמא

— בירושלמי שם נזכר (בהמשך ל"אחת מתשע מאות וששים") גם אלף: "הורי ר' יוסי בר בון בעכברא חד לאלף". אבל יעוין בר"ש שאלף לאו דוקא. [וראה תניא פ"י: "ביטולו במעוטו בס' עד"מ או באלף ורכבה". וצע"ק²⁶. ויש להעיר²⁷ מחגיגה טז, א: "אות הוא ברכבה וכו' דוגמא הוא ברכבה שלו" (לשון היכר, דבר העומד לדוגמא להראותו כו'²⁸)].

וברי' — אפי' בשיעור היותר גדול (תתק"ס) לא בטיל²⁹.

וזהו שנרמז שכל אחד מישראל הוא ברי', ולכן, אף שהי' על האמה שלו תתק"ס אמות (שהרי נוסף על שיעור עצמו שאינו אלא אמה על אמה, הי' לו תתק"ס אמות מרובעות, כנ"ל), בכל זאת לא בטיל, ואדרבה, מהאמה שלו פועל הוא על כל התתק"ס אמות שמסביבה, חלקו בעולם.

והנה, פעולת האדם בעולם הוא ע"י הג' לבושין מחשבה דיבור ומעשה, ובעומק יותר — עי"ז שנפש האלקית מתלבשת בנפש הבהמית, והנפש מתלבשת בגוף, וכמשל דחגר וסומא (סנהדרין צא, ב³⁰) וגם ברוחניות נצרך ללבושים, וכמ"ש בסש"ב (ספ"ב³¹). ולכן

אחד מתשע מאות וששים של דג טהור — רע"ב. ובירושלמי מפרש, כיצד, סאה עבדה כ"ד לוגים, ולוג ב' ליטרא, וליטרא מאה זוז, נמצא דסאתיים עולים לתשעים ושש מאות זוז. ותשעים מאות הם י' פעמים תשע מאות, ושש מאות הם י' פעמים ס', אלמא איכא לי' זוזי י' פעמים תתק"ס, נמצא כל עשרה זוז אחד מתתק"ס — עיקר תוי"ט.

(26 ראה לקוטי לוי"צ הנ"ל ע' שצה: "ע"ד הערתך בתניא פ"י מ"ש ורכבה, היכן מצינו בכה"ג וכו'") (וממשיך לבאר "עצם הענין מה שנקט בתניא אלו הג' שיעורים ס' אלף ורכבה, וס' נקט בחלוקה בפ"ע, ואלף ורכבה בחלוקה א' בפ"ע וכו'", עיי"ש).

(27 וראה גם "מ"מ הגהות והערות קצרות לסש"ב פ"י (ע' פב): "רכבה — נזכר זבחים ח' א' [פ"ח מ"א]*, חגיגה טז, א".

(28 פרש"י שם.

(29 חולין ק, רע"א ובתוס' שם.

(30 ושם: "שני שומרים אחד חיגר ואחד סומא, אמר לו חיגר לסומא בכורות נאות אני ורואה בפרדס .. רכב חיגר על גבי סומא והביאום ואכלום. לימים בא בעל פרדס, אמר להן בכורות נאות היכן הן, אמר לו חיגר כלום יש לי רגלים להלך בהן, אמר לו סומא כלום יש לי עינים לראות, מה עשה, הרכיב חיגר על סומא ודן אותם כאחד. אף הקב"ה מביא נשמה וזורקה בגוף ודן אותם כאחד".

(31 ושם: "אין לך נפש רוח ונשמה שאין לה לבוש .. וכל המצות שעושה הכל ע"י אותו הלבוש כו', ואפי' השפע שנותנים לו מן השמים הכל ע"י לבוש זה".

(* ראה גם לקוטי לוי"צ שם: "עיין בזבחים רפ"ח אפילו א' בריבוא. ובדע"ד שם כיצד נפל א' מהן לתוך ריבוא כו'. ואם ששם הדין שלא בטל, הנה מדנקטו ריבוא, משמע שיש מציאות שברבוא בטל, לכן קמ"ל שאינו בטל. והרי אנו פסקינן שברי' באלף לא בטיל ועכ"ז נקט אלף, עד"ז רבבה".

השיעור דאמה (שהאדם עצמו שיעורו אמה, שממנה פועל על כל התתק"ס אמות דחלקו בעולם) הוא ביחד עם לבושו דוקא (תוד"ה ורחבן — ב"ב קא, ³²), כיון שדוקא ע"י הלבושים נעשית פעולתו בעולם.

ד. ויש לומר עוד ענין בהשייכות דמספר תתק"ס למחנה ישראל³³ (שלכל אחד מישראל היו תתק"ס אמות מרובעות, כנ"ל):

ובהקדמה — דרצוי הקב"ה לישראל, שאז צוה על סידור המחנה בדגלים שהוא בדוגמת מלאכי השרת (במד"ר פ"ב³⁴), כולל גם שיעור מחנה ישראל באופן שלכל אחד מישראל יהיו תתק"ס אמות מרובעות — כל זה נעשה ע"י תפלת משה בהר סיני בהימי רצון דמ' ימים האחרונים דמר"ח אלול עד יוהכ"פ,

— כי האמצעים היו בכעס, ורק האחרונים היו ברצון, וכמש"נ "ואנכי וגו' כימים הראשונים" (של לוחות הראשונים), "מה הם (הראשונים) ברצון אף אלו (האחרונים) ברצון" (דברים י' ו' ושם בפרש"י. יל"ש שם רמז תתנה. תוד"ה כדי ב"ק פב, א) —

דלמחרת יוהכ"פ — בגמר מ' יום האחרונים שאז נתרצה הקב"ה לישראל — התחילו בעשיית המשכן (רש"י ורמב"ן ר"פ ויקהל³⁵), סה"ד³⁶),

(32) ושם: "ורחבן (דכוכין) ששה, ואפי' למ"ד שהאדם תופס אמה, היינו כשהוא לבוש, אבל מת שאינו לבוש כל כך, אף עם הארון לא הוי כי אם אמה. ותדע דבלא מלבוש אין מחזיק אמה, דהא מקוה אינו אלא אמה על אמה ברום ג' אמות, ואי אדם ערום מחזיק אמה, אמה באמתא היכא יתיב" (הובא גם בתוס' פסחים שנעתק בהערה 17).

(33) ראה גם לקוטי לוי"צ הנ"ל ע' ת: "מזה ששיעורם הוא י"ב מיל נרמז ג"כ שהם שייכים לתתק"ס, כי י"ב פעמים מי"ל הוא מספר תתק"ס".

(34) ושם, ג: "חיבה גדולה חבבן הקב"ה שעשאם דגלים כמלאכי השרת". ושם, ד: "איש על דגלו באותות, הה"ד מי זאת הנשקפה וגו', קדושים וגדולים היו ישראל בדגליהם .. מה תחזו בשולמית, מה גדולה אתם נותנים לנו, שמא כמחולת המחנים, שמא יכולים אתם ליתן לנו כגדולה שעשה לנו האלקים במדבר שהיינו חוטאים והוא מוחל לנו ואומר לנו והי' מחניך קדוש". — ומזה משמע שענין הדגלים שייך לריצוי הקב"ה לישראל.

(35) בפרש"י עה"פ "ויקהל משה" — שבהמשך לזה נאמר הציווי על נדבת ועשיית המשכן: "למחרת יום הכפורים כשירד מן ההר". ובפי' הרמב"ן שם: "ויתכן שהי' זה ביום מחרת רדתו, ואמר לכולם ענין המשכן אשר נצטווה בו מתחלה קודם שבור הלוחות, כיון שנתרצה להם הקב"ה ונתן לו לוחות שניות .. חזרו לקדמותם .. שתהי' שכינתו בתוכם כענין שצווהו תחלה כמו שאמר ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם, ולכן צוה אותם משה עתה ככל מה שנצטווה מתחלה".

(36) ב"א תמ"ח — קרוב לסופו ("ממחרת י"כ הביאו נדבתן למשכן", ומציין לכמה מדרשים).

נראה גם בעל הטורים ויקהל לו' ו': "בשבת נתנה תורה, א"כ יוה"כ של אותה שנה הי' יום ג'³⁷, וביום ד' אמר להם מלאכת המשכן, והם הביאו לו בבקר בבקר, והיינו יום ה' ויום ו', ובשבת ויצו משה ויעבירו קול במחנה". — ולכאורה הוא דלא כש"ס שבת צו, ב דיליף איסור הוצאה בשבת מהא "דאמר קרא³⁸ ויצו משה ויעבירו קול במחנה, משה היכן הוה יתיב במחנה לוי' .. רה"ר הואי, וקאמר להו לישראל לא תפיקו ותיתו מרה"י דידיכו לרה"ר", ופריך "וממאי דבשבת קאי, דילמא בחול קאי ומשום דשלימא לה מלאכה כדכתיב³⁹ והמלאכה היתה דים", ומשני "גמר העברה העברה מיוה"כ, כתיב הכא ויעבירו קול במחנה, וכתיב התם⁴⁰ והעברת שופר תרועה, מה להלן ביום אסור אף כאן ביום אסור". ולפי חשבוננו של בעל הטורים — אין צורך ללמוד "העברה העברה מיוה"כ" לידע ד"דבשבת קאי".

ואף לר"ח דלא גריס לה להשקו"ט "וממאי דבשבת קאי כו' גמר כו"⁴¹ — הוא (לא משום דפשיטא לי' דבשבת קאי, אלא אדרבה) משום דאפילו אם בחול קאי נפקא לי' שפיר דהוצאה מלאכה היא, דהא רחמנא קריי' מלאכה, כדכתיב³⁸ איש ואשה אל יעשו עוד מלאכה לתרומת הקודש, וכתיב³⁸ ויכלא העם מהביא, אלמא קרי להוצאה מלאכה, כדדריש בירושלמי ריש שבת⁴², וכן הוא ביד⁴³.

ואולי תלוי הדבר (אם הי' זה בשבת או בחול) בפלוגתא דר' יוסי ורבנן מתי ניתנה התורה — בששה בסיון או בשבעה בסיון⁴⁴: לדעת

(37) כי: כאשר ששה סיון חל בשבת (כיון שר"ח סיון חל ביום ב') — יחול ר"ח תמוז (לאחרי ל' יום של חודש סיון שהוא מלא) ביום ד', ר"ח אב (לאחרי כ"ט יום דתמוז שהוא חסר) — ביום ה', ר"ח אלול — ביום ז' (כיון שאב מלא), ר"ח תשרי — ביום א' (כיון שאלול חסר), ויוהכ"פ (י' תשרי) — ביום ג'.

(38) ויקהל שם.

(39) שם, ז.

(40) בהר כה, ט.

(41) ראה תוד"ה וממאי שם: "ר"ח ל"ג כל זה .. דהא אפילו בחול קאי נפקא לי' שפיר דהוצאה מלאכה היא, דהא רחמנא קריי' מלאכה .. וכן דריש בהדיא בירושלמי".

(42) ושם: "מניין שהוצאה קרוי' מלאכה .. מן הדא ויצו משה ויעבירו קול במחנה לאמר איש ואשה אל יעשו עוד מלאכה לתרומת הקודש ויכלא העם מהביא, נמנעו העם מלהוציא מבתיהן וכר".

(43) הלכות שבת פ"ב ה"ח: "הוצאה והכנסה מרשות לרשות .. הרי הוא אומר בתורה איש ואשה אל יעשו עוד מלאכה לתרומת הקודש ויכלא העם מהביא, הא למדת שההבאה מלאכה קורא אותה".

(44) שבת פו, ב.

רבנן שיום השבת שבו ניתנה תורה הי' ששה בסיון — הי' יוהכ"פ ביום ג', ועפ"ז נמצא ש"ויצו משה ויעבירו קול במחנה" הי' בשבת, כהחשבון דבעה"ט; משא"כ לדעת ר' יוסי שיום השבת שבו ניתנה תורה הי' שבעה בסיון (וכדלקמן).

או אפשר לומר, דחשבון בעה"ט (שתלוי בכך שר"ח סיון חל ביום ב', סיון ואב מלאים, ותמוז ואלול חסרים) אינו הכרח (שהרי בזמן שהיו מקדשים ע"פ הראי' הי' יכול להיות באופן אחר), ולכן, הא "דבשבת קאי" יליף בש"ס באופן אחר — ד"גמר העברה העברה מיוה"כ". אבל לאחר דגמרינן "דבשבת קאי", וקיי"ל כרבנן (עיין בסה"ד⁴⁵) לענין מ"ת שיום השבת שבו ניתנה תורה הי' ששה בסיון (ור"ח סיון ביום ב'), וגם ידעינן דמעולם לא עברוה לאלול⁴⁶, א"כ יוהכ"פ הי' יום ג' — כהחשבון של בעה"ט. והא דכתב בתוד"ה כדי (ב"ק פב, א) שיוה"כ הי' יום ב'⁴⁷ — הוא לדעת ר' יוסי שיום השבת שבו ניתנה תורה הי' שבעה בסיון (ור"ח סיון ביום א')⁴⁸,

ואז (למחרת יוהכ"פ, שהתחילו בעשיית המשכן) צוה הקב"ה גם על סידור מחנה בניי בדגלים (מסביב למשכן) — שכל זה נעשה ע"י תפלת משה בארבעים יום.

ובארבעים יום ולילה — ארבעים פעם כ"ד שעות — הם תתק"ס שעות (וכן הוא ג"כ שיעור מקוה — ארבעים סאה, שכל סאה היא כ"ד לוגין ("הסאה ו' קבין, והקב ד' לוגין"⁴⁹) — עולה תתק"ס לוג. נזכר במגלה עמוקות פ' ויחי⁵⁰), שבכל שעה הוא צירוף חדש, המשכה חדשה (סש"ב ספמ"א⁵¹).

(45) ושם: "קיי"ל כהרמב"ם דפסק כחכמים, עיין מג"א ר"ס תצ"ד .. ועוד הוכחה דאין הלכה כר' יוסי מהא דהקשו התוס' רפ"ק דע"ז לר"י דבז' נתנה תורה, והאמר ר"ל יום הששי כו".

(46) ראה ר"ה יט, ב. וש"נ.

(47) ושם: "דאמר במדרש משה רבינו ע"ה עלה בחמישי לקבל לוחות האחרונות וירד בשני ונתרצה לו המקום כו".

(48) בתוס' שם: "בשלמא לר' יוסי דאמר .. דר"ח סיון דההיא שתא הוה באחד בשבת ניחא דעלה בה' וכו'".

(49) פרש"י בשלח טז, לו.

(50) ושם (בהמשך ל"תתק"ס שעות שיש במ' יום ובמ' לילה"): "היא סוד שיעור מקוה דלעילא כי יש במקוה תתק"ס לוגין כו".

(51) ושם (נח, ב): "בכל שעה ושעה היא המשכה אחרת .. כי בכל שעה שולט צירוף אחד מי"ב צירופי שם הוי"ה ביי"ב שעות היום וצירופי שם אדנ"י בלילה כנודע".

וצ"ע ליישב החשבון דתתק"ס שעות בארבעים יום ולילה —
 לדברי תוס' ב"ק הנ"ל שהיו מ' יום חסר לילה⁵², אלא שבקרא⁵³
 הלשון הוא "ארבעים יום וארבעים לילה" (?).

---

(52) ושם: "עלה בהשכמה, כדכתיב ועלית בבקר, שדומה שכל העליות היו בבקר ולא בלילה, ולא תמצא (באחרונים) כ"א מ' יום חסרים לילה אחד .. שהרי ביום ל' באב עלה בהשכמה וירד ביום הכפורים". ועיי"ש שמיישב ליסנא דקרא.
 (53) תשא לד, כח. דברים שם.